Yolumuzu Aydınlatanlar

HACI BEKTAŞ VELİ, YUNUS EMRE

Editörler
Doç. Dr. Selçuk PEKER
Dr. Öğr. Üyesi Gürbüz ÇALIŞKAN

NEÜ
YAYINLARI

Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları: 150

YOLUMUZU AYDINLATANLAR
HACI BEKTAŞ VELİ, YUNUS EMRE

Editörler
Doç. Dr. Selçuk PEKER
Dr. Öğr. Üyesi Gürbüz ÇALIŞKAN

Grafik & Tasarım
Büşra UYAR
Muhammed Sami TEKİN
Mustafa ALTINTEPE

Baskı
NEÜ Yayınları
KTB. S. No: 48888

ISBN
978-625-8080-83-4

E-ISBN
978-625-8080-84-1

Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları
Yaka Mah. Yeni Meram Cad. Kasım Halife Sok.
No: 11/1 Meram / KONYA
0332 221 0 575 - www.neuyayin.com

Ekim, 2022

** Bu eserin tüm hakları Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları'na aittir. Fotokopi yöntemiyle çoğaltılamaz, kaynak gösterilmedikçe resim, şekil vb'leri kullanılamaz.*

** Kitapta yazılı olan her türlü bilginin ve yorumun sorumluluğu yazarların kendilerine aittir.*

İÇİNDEKİLER

Önsöz 1

1. BÖLÜM
TASAVVUF YAZILARI

20. Yüzyılın Başlarındaki Kazak Edebiyatı ve Sovyet Denetimi veya Hapsedilen Maneviyat 5
Dr. Aubakir KARLIGAŞ ADİLHANKIZI

19. Yüzyılda Bektaşi Tekkelerinin Kapatılış Sebeplerine Eleştirel Bir Bakış 13
Doç. Dr. Ahmet Yılmaz SOYYER

Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre ve Mahtumkulu Pıragı 21
Doç. Dr. Maral Annayevna TAGANOVA

Türkiye ve Balkanlarda Âşık Sanatının Gelişmesinde Hacı Bektaş Veli ve Yunus Emre'nin Rolü 29
Prof. Dr. Ali YAKICI

2. BÖLÜM
HACI BEKTAŞ VELİ YAZILARI

Hacı Bektaş Veli'nin Anadolu'daki Siyasi ve Askeri Gücü Üzerine 51
Dr. Öğr. Üyesi Namık ASLAN

Hacı Bektaş Veli ve Vilâyetnâmedeki Eski Türk İnanç Sisteminden İzler 65
Dr. Öğr. Üyesi Aziz AYVA

Hacı Bektaş Veli Vilayetnamesinde Şamanlığın İzleri 75
Prof. Dr. Fuzuli BAYAT

Türk Dünyası Kültür Ekolojisinde Oğuz'un Erenlerinden Hacı Bektaş Veli Öğretisi ve Sürekliliği 99
Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU

Hacı Bektaş Veli'nin Eserlerinde Gönüllü Bir Eğitim Sistemi Olarak Dört Kapı Kırk Makam 113
Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL

Kânî'nin Tasavvufî Dünyasında Hacı Bektaş Velî ve Bektaşîlik 157
Doç. Dr. Vesile ALBAYRAK SAK

3. BÖLÜM
YUNUS EMRE YAZILARI

Yunus Emre'nin Şiirlerinde Gönül Kavramı Üzerine 171
Prof. Dr. Nedim BAKIRCI

Yunus Emre ve Mahtumkulu'nun Şiirlerinde Adalet 181
Prof. Dr. Nergis BİRAY ve Uzm. Samet ÖNDER

Yunus Emro Şiirinde Derviş Yorumu 197
Doç. Dr. Nasiba BOZOROVA

"Yûnus Emre: Aşkın Sesi" İsimli Filmde Dilin Retoriği ve İmgelenen Anlamlar 209
Uzm. Miyase GÜZEL ve Doç. Dr. Selçuk PEKER

Şakerim ve Yunus Emre'nin Şiirlerindeki Tasavvuf Felsefesi 223
Doç. Dr. Assem KASSYMOVA

Manas Destanı ve Yunus Emre'nin Eserlerinde Hayat ve Ölüm Temalarının İşlenmesi 233
Dr. Kaliya KULALİYEVA ve Muhittin GÜMÜŞ

Türk Təsəvvüf Ədəbıyyatı Yunus Əmrə Şeırlərındə 251
Prof. Dr. Yeganə İSMAYILOVA NəHMəTULLA QIZI

Yunus Emre'nin Kırşehir Ziyaret Tepe'deki Makamının Tespiti İle İlgili İlk Resmi Çalışmalar 259
Prof. Dr. İsa ÖZKAN

Yunus Emre'nin Şiir Dünyasından İlgi Çekici Dil Olayları Üzerine 267
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Yunus Emro Şiirlerinin Özbekçe Çevirileri 271
Dr. Gülnaz SATTAROVA

3. BÖLÜM
YUNUS EMRE YAZILARI

YUNUS EMRE'NİN KIRŞEHİR ZİYARET TEPE'DEKİ MAKAMININ TESPİTİ İLE İLGİLİ İLK RESMİ ÇALIŞMALAR

Prof. Dr. İsa ÖZKAN
Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Ankara / Türkiye
ORCID: 0000-0003-1625-4745

Refik Soykut, 27 Mayıs 1960 tarihinden sonra bir süre Kırşehir Belediye Başkanlığı da yapmış, çalışmalarını daha çok Ahilik ile ilgili konulara hasreden, topçu albay rütbesinden emekli olmuş bir Türk subayıdır. O, ilk defa, 1976 yılında yayımlanan Ahi Evran kitabının 132-135. sayfalarında kaydettiği üzere Yunus Emre'nin doğum yerinin Kırşehir Merkez İlçenin güney köylerinden Hıralı-Sulhanlı yöresi olabileceğine dikkati çeker (Soykut, 1982: 96). Soykut'u bu kanaate sevk eden sözlü kaynaklardan işittiği bilgiler olduğu anlaşılmaktadır. Soykut, 1981 yılındaki *Kırşehir 17. Ahi Evran Esnaf Bayramı* hazırlıkları için kurulan kutlama kurulunda Yunus Emre'nin Makamı meselesini gündeme getirir. Refik Soykut'un da içinde yer aldığı "Kutlama Kurulu" geniş bir heyetle 23 ve 29 Ağustos 1981 tarihlerinde önce Hıralı sonra Sulhanlı köyüne gidip alan araştırmasında bulunurlar. Sulhanlı Köyü'ne 6 km mesafedeki Ziyaret Tepe'deki *Emrem Yunus Makamı*nı yanı sıra tepenin hemen aşağı kısmındaki Çilehane'yi ziyaret ederler. Çevredeki köyleri de dolaşarak sözlü kaynaklardan derledikleri konuyla ilgili diğer bilgileri bir rapor haline getirip 1 Eylül 1981 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatına dilekçe ile başvurarak *"Yunus Emre Makamı"*nın araştırılmasını hatta tescil edilmesi talep ederler. 12 Eylül 1980 askeri ihtilali sebebiyle ülke yönetimde ordu mensuplarının bulunduğu bu dönemde yine emekli bir asker olarak Refik Soykut'un bu talebi Kültür ve Turizm Bakanlığında müsteşar olan emekli Korgeneral Kemal Gökçe tarafından olumlu görülmüş ve gerekli çalışmaların yapılması için Bakanlığın ilgili birimleri harekete geçirilmişti.

Emekli Topçu Albay Refik Soykut ile Kırşehir Âşık Paşa Mahallesinden oturan ve bütünüyle kendisini memleketine hizmet için adamış olan Ekrem Kültepe Yunus Emre'nin şimdi Aksaray Ortaköy'e bağlı olan Sarıkaraman'da doğduğu ve hâlen Kırşehir Sulhanlı (şimdiki adı Ulupınar) Köyü, Ziyaret Tepe'de yattığına sözlü kaynaklardan elde ettikleri menakıp niteliğindeki bilgileri esas alarak Latin esaslı alfabe

ile yayımlanan başta Hacı Bektaşi Veli Velayetnamesi olmak üzere Aksaray Tarihi gibi ikinci ve üçüncü derece basılı eserlerden hareketle ispat etme çabasında idiler. Hatta gayretleri o kadar ileri seviyedeydi ki konuyla ilgili tezlerine kendileri de kuvvetle inanıyor ve Yunus Emre için Eskişehir Sivrihisar ve Karaman gibi Anadolu'daki sayıları onu aşan diğer makamlar hakkında yapılan çalışmaların Kırşehir Ziyaret Tepe'nin ihmal edilmesinin sonucunda ortaya çıktığı düşüncesindeydiler. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı'nın Makam onayları ve Valiliklerin konuyla ilgili bilgilendirilmesi neticesinde bir araştırma grubu oluşturuldu. Kırşehir İli Sulhanlı Köyü ve civarında Yunus Emre Makamının bulunup bulunmadığına dair saha araştırmasına 17 Mayıs 1982 – 29 Mayıs 1982 tarihleri arasında, Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Başkan Yardımcısı Hayrettin İvgin Başkanlığında, Ankara Etnografya Müzesi Müdürü arkeolog Osman Aksoy, Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Planlama Dairesi uzmanları Atilla Eryılmaz ve Fatih Ürer ile o yıllarda Hacettepe Üniversitesi Mezuniyet Sonrası Eğitimi Fakültesinde Bilim uzmanlığı (yüksek lisans) öğrencisi ve aynı zamanda Millî Folklor Araştırma Dairesinde Halk Edebiyatı Şubesinde Araştırmacısı kadrosunda çalışan benim de görevlendirildiğim bir heyet katıldı. Bu heyete baştan sona kadar Emekli Albay Refik Soykut ile Ekrem Kültepe'ni de refakat ettiğini belirtmeliyim. Sözü geçen heyet Ankara'dan 17 Mayıs 1982 tarihinde bir minibüs ile Kırşehir'e doğru yola çıkmıştır.

Yolculuk esnasında Ekrem Kültepe, tezleri desteklensin diye konu ile ilgili kitap ve çalışmaları bulunan İstanbul'da Abdülbaki Gölpınarlı'yı ziyaret ettiklerini; kendisinin bölgeye götürerek araştırmada bulunmaları tekliflerini onun kabul etmediğini ve düşüncelerine de pek itibar etmediğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, Millî Kütüphane eski genel müdürü, Müjgân Cumbur'un da yöreye götürüldüğü, 1243 metre yüksekliğindeki Ziyaret Tepe'ye iki kişi tarafından Müjgân Hanım'ın taşınarak çıkarıldığını belirttiler. Müjgân Hanım'ın çok duygulandığını anlattılar. Refik Soykut ile Ekrem Kültepe, Yunus Emre Divanın yayımlayanlardan Faruk Kadri Timurtaş'a da o günlerde ulaşmak istediklerini ancak Timurtaş Hoca'nın felç geçirdiği ve hastanede ağır vaziyette tedavisinin sürdüğünü ve bu sebeple ondan yardım talep edemedikleri belirttiler. Zaten Timurtaş Hoca da bir süre sonra da vefat etmişti.

Saha araştırma heyeti olarak bir gece Kırşehir'de konakladıktan sonra ertesi gün Yunus Emre'nin Makamına doğru hareket ettik. Sulhanlı'ya yaklaştığımızda Ziyaret Tepe'nin 1247 metre yüksekliğiyle, coğrafya formasyonu olarak o civarda heybetli bir görünümü olduğunu kaydetmeliyim. Ulaşımı için herhangi bir yolu olmayan yüksek eğime

sahip Ziyaret Tepe'ye kuzey doğu kısmından heyetimiz tırmanmaya başladı. Tepenin üzerine ulaştığımızda araştırma heyetindeki herkes nefes nefese kaldı. Üzerinde herhangi bir yapı ve ören yeri bulunmayan Ziyaret Tepe'nin üstünde, irili ufaklı taşlar ile büyük kayalıklardan oluşan ve yaklaşık 200 m2'lik bir nispeten düz bir alan dikkati çekmekte idi. Soykut, Kültepe ve Sulhanlı Köyü Muhtarı, medenî ve insanî pek bir izin bulunmadığı Ziyaret Tepe'nin üzerinde yerden kırk beş derece eğiminde toprağa dikine saplanmış bir buçuk metreden fazla yüksekliğe sahip şekilsiz ve büyük bir kaya parçasının üzerinde bulunduğu yeri mahallî söyleyişle "Emrem Yonuz'un yani Yunus Emre'nin mezarı diye bize gösterdiler. Çevrede de pek çok topağa gömülü kayalar mevcuttu. Yunus Emre bu yüksek, taşlık ve kayalık olan tepeye mi defnedilmişti? Mezar olarak gösterilen yerin batı kısmına 100 metre mesafede bakımsız bir alıç ağacı bulunmakta idi. Ziyaretçiler bu ağaca dilek tutup bir kısım bez parçaları bağlamışlardı. Ziyaret Tepe'deki bu ön incelemeden sonra aşağıdaki vadide yer alan 3.5 X 3.7 m. ebadında olan tonoz kubbeli içinde ateş yakılmış dolayısıyla giriş kısmı kararmış Yunus'un çilehanesine denilen iki kişinin güçlükle sığabileceği yere indik. Arkeolog Osman Aksoy, bu yapının beşer km aralıklarla aynı hattaki ticaret yolu üzerindeki bulunan Tümülüslerin öncü gözetleyicilerinin sıcak, soğuk ve yağışlı havalarda korunması için Bizans döneminde inşa edildiğini ifade etti. İnşaat malzemesinin incelenmesinden Horasan harçlı Selçuklu döneminin değil Bizanslara ait olduğunu diğer Tümülüslerden bir iki km mesafede çıplak göz ile seçilebilecek türde başka kulübelerin de varlığından bahsetti. Köylüler de bu açıklamayı "ileride evet var diye" tasdik ettiler. Bu ziyareti müteakip Sulhanlı Köyü'ne döndük. Yunus Emre ile ilgili menkabeleri, köyün yerleşim tarihlerini, kendilerini soyca nasıl adlandırdıkları gibi hususları bildiği belirtilen kaynak kişilerden bizzat ben MİFAD arşivi adına kayıt altına almak istedim. Yunus Emre'nin ilahilerini ve menakıplarını bilen herhangi bir kaynak kişi çıkmadı. Sadece bir hanım "Sordum sarıçiçeğe" adlı ilahiyi söyleyebildi, nereden öğrendiğini sorduğumuzda "televizyondan" diye cevap verdi. Köylüler, üzerinde Arap harfli bir ibarenin bulunduğu Yunus'un sinisi diye adlandırdıkları bir mutfak gerecini okumamız için getirdiler. Üzerindeki ibarede "1310(1894) Kostantinapolis(İstanbul) Bakırcılar Çarşısı" yazmaktaydı. Heyet, geceyi Sulhanlı köyünde geçirdi ve ertesi gün Yunus'un mezarının açılmasına karar verildi.

Ertesi gün Sulhanlı ve civar köylerden gelenlerle birlikte kalabalık bir grup ve araştırma ekibi olarak yeniden tepeye çıktık Kur'an-ı Kerim tilaveti, özellikle Yasin Suresi okunarak dualar, âminlerle mezar açılmaya başlandı. Bu arada mezarı kazan köylüler itina ile çalışıyorlar, çıkan her bir kemiği önce öpüp başlarına koyuyorlar, sonra kenara ayırıyorlardı.

İlk bulunan birkaç bu tür kemik için önce "mübareğin el kemiği" diye öpme ve kutsama ritüelini gerçekleştirdiler. Bilahare, heyette bulunanlar incelemelerden sonra bu kemiklerin insan değil, adak olarak kesilen horozların lades kemiği olduğuna karar verdiler. Epeyce bir uğraşmadan sonra ikisi uyluk olmak üzere irili ufaklı oniki kemik bulundu. Bu arada mezarın 1944 yılında ve daha sonraki zamanlarda define arayıcılarınca yağmalandığı da köylülerce bir rivayet olarak dile getirildi. Araştırma ekibimiz tarafından yapılan çalışmalar buluntular tutanak altına alındı.

Refik Soykut ve Ekrem Kültepe'nin öncülük ettiği Yunus Emre Makamı'nın Ziyaret Tepe'de olduğuna esas teşkil eden iddiaların dayandırıldığı anlatmalar ve düşünceler neler idi? Yunus Emre Makamı ile ilgili sözlü gelenekte dolaşan menkabede "Yunus Emre'nin Ziyaret Tepe'de yattığı söylenir ancak yeri bilinmezmiş. Sulhanlı Köyü'nden Algıyalılardan yaşlı bir hanım bundan 150 yıl önce sık sık rüyasında pîri görür ve üstündeki yapının yıktırılmasın istermiş. Yine bir gün eşinin Nevşehir'e gittiği günün gecesinde bu yaşlı hanım yine rüyasında pir ile karşılaşır. Bu defa pir "yapının yıktırılması" dileğini sıkıca tembihler. Sabah kalkınca yaşlı hanım, ev halkı ve çalışanlarına durumu anlatır. Bahse konu yapı derme çatma bir helâdır. Hemen yıkılır. Eşi dönünce burada iki mezar olduğu anlaşılır, kabir ve etraf tanzim edilir, şahidesi dikilir. Burası "Emrem Yonuz" makamıdır". Burada ifade edilen rivayetlerle bizim tanık olduğumuz makam arasında hiçbir bağlantı yoktu. Yaz ayları dışında yaşamanın pek mümkün olmadığı dik ve sarplığından dolayı çıkılması güç, rüzgârlı ve kayalık bu ıssız tepenin başına Yunus Emre gerçekten defnedilmiş olabilir miydi?

"Yanlarıma kona elim, söz söylemez ola dilim
Karşıma gele amelim nittim ise bulam bir gün,

Oğlan gider danışmana, saladır dosta düşmana
Şol dört tekbir namaz ile vaktim tamam ola bir gün

Beş karış bezdürür donum, yılan çıyan yiye tenüm
Yıl geçe düzlene sinim, unutulup kalam bir gün

Başıma dikeler hece, ne erte bilen ne gece
Âlemler ümidi Hoca, sana ferman olam bir gün." (Gölpınarlı, 1975: 23).

Acaba Yunus Emre şiirinde söylediği gibi mezarı için de bir nefis terbiyesi örneği olarak sır olmayı, bilinmezliği mi seçmişti?

Refik Soykut, Ziyaret Tepe ile ilgili tezlerini Hacı Bektaş Veli Velayet-namesine ve sözü geçen eserdeki alıç getirerek buğday isteye yoksul

Yunus'a, Hacı Bektaş Veli'nin "nimet mi istersin, hikmet mi?" şeklindeki meşhur menkabesi ile bölgedeki yer adlarına dayandırmaktadır. Ona göre Suluca Karahöyük (Hacıbektaş) ile Eskişehir Sarıköy arası 275, Karaman 240 km'dir. Oysa Ziyaret Tepe Hacı Bektaş arası 34 km gibi kısa bir mesafedir. Sarıkaraman ise Ziyaret Tepe'ye dört km'dir. Aksaray Sivrihisar-Sarıkaraman arası 58 km'dir. Tapdık Köyü, Sarıkaraman arası ise 40 km'dir. Dolayısıyla yoksul Yunus'un Velayetnamede geçen 275 km uzaklıktaki Eskişehir Sivrihisar'daki Sarıköy değil, Aksaray Sivrihisar'ın kuzeyindeki bu Sarıkaraman olmalıdır. Zaten bir öküz arabası ile Eskişehir'den Hacıbektaş'a gelmek aylar sürecektir. Oysa şimdi Ortaköy'e bağlı olan Sarıkaraman'dan Sulucakarahöyük (Hacıbektaş)'e gitmek sekiz on saatte mümkündür. Ayrıca Aksaray'a bağlı bir Taptık Köyü bulunmaktadır. Taptık Köyü'ndeki caminin hemen içindeki makam ise Taptık Dede'ye atfedilmektedir. Soykut'un bir tezi de Ziyaret Tepe'ye mücavir Sulhanlı, Hıdırlı, Reşadiye gibi köylerde Yunus adının yaygın olarak konuluyor olmasıdır. Nitekim Makamın açılması için gelen on sekiz köylüden beşinin adı Yunus olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma heyeti önce bugün Aksaray'a bağlı Sivrihisar denilen yere gitti. Sivrihisar, Hacı Bektaş Veli Velayetnamesinde Yunus Emre konusundaki bilgilerde adı zikredilen önemli bir yerdir. Aksaray ilinin Güzelyurt ilçesine bağlı üstünde ve etrafında meskûn mahal bulunmayan bir yüksekçe tepedir. Kuzey yamaçlarında hisar kalıntılarının olduğu rivayet edilmektedir. İsmail Hakkı Konyalı'nın Aksaray Tarihinde bu stratejik konumdaki tepenin bir kısım çapul olayları dolayısıyla ele geçirildiği kaydedilmektedir. Taptık Köyü'nü ziyaretimizde köy ahalisinin tamamının Doğu Anadolu'dan göç ederek geçen yüzyılda geldiğini, askerlik yapmış erkeklerin bile aksanlı bir Türkçe konuştuklarına şahit olduk. Taptık Köyü cami tarihi bir yapı hüviyetinde olmayıp basit yeni yapılmış veya tamir görmekteydi. İçinde ise Taptık Dede diye adlandırılan sandukası bulunmayan mütevazı bir makam vardı.

Yunus Emre'ye atfedilen mezarın açılması ile elde edilen irili ufaklı on iki kemik Refik Soykut tarafından cinsiyetinin ve hangi yüzyıla ait olduğunun belirlenmesi için önce Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi (DTCF) Paleoantropoloji Bölümüne götürülmüştür. Onun *Emrem Yunus, Ahiliği, Kültürü Yurdu*, adlı 1982 yılında yayımlanan kitabında belirttiği üzere DTCF Paleoantropoloji Bölümü tarafından bunlardan 11 adedinin insan birinin ise keçi kemiği olduğu tespit edilmiştir. Aslında uyluk (femur) kemiğinin ortadan ikiye ayrıldığını ve bu parçaların yapıştırılarak tek sağ uyluk kemiği haline getirildiği ve bunun yanı sıra vücudun sağ kısmına ait topuk (calceneus) ve aşık (talus) kemiklerinin de bir kısım paçalarının eksik olduğu değerlendirilmiştir.

Paleoantropoloji Bölümünün raporunda, sözü geçen kemiklerin insana ve ergin bir erkeğe ait olduğu kuvvetle muhtemel bulunmuştur. Toplanan kemiklerin yaşı konusunda ise ODTÜ Radyo Karbon Araştırma Laboratuvarına götürülmüştür. "Kemik örneklerinin radyo karbon yöntemiyle tarihlendirilmesinde organik karbon bulunduran kolajen (collagen) kısmı kullanıldığından mevcut kemiklerin beş yüz gram civarında olduğunu, dolayısıyla ancak % 2-3 gibi çok düşük kolajen ihtiva ettiği, kimyasal işlemde de bu kaybın artacağı ve en az bir kilogram kemiğe ihtiyaç duyulduğu belirtilerek yaş tayini mümkün olmamıştır (Soykut, 1982: 104)".

Yunus Emre Makamı için Ankara'dan giden heyete Kırşehirli Refik Soykut ve Ekrem Kültepe'nin Ziyaret Tepe'nin Yunus Emre Millî Parkı ilân edilmesi için de ilgili kurumlara başvuruda bulunduklarını belirtmişlerdi. Aradan yıllar geçmiş ve 1995 yılında yöreye yaptığımız bir gezide Ziyaret Tepe'de Yunus Emre Makamı'nın bir millî parka dönüştürüldüğünü gördük. Ziyaret Tepe'de Nevşehir taşıyla bir türbe yapıldığına, taş ve kayalıkların temizlendiğine, alıç ağacının bulunduğu yere de bir amfi tiyatro inşa edildiğine, karayollarının güney kısmından dönerek çıkılabilecek asfalt bir yol bağlantısı kurduğuna, yolu baş kısmına da sarı bir levha ile Yunus Emre Türbesi yazıldığına şahit olduk. Almanya plakalı Türk işçilerin bizim ziyaretimiz esnasında oraya dua etmeye ve dilekte bulunmaya geldiklerini gözlemledik.

Kırşehir, Anadolu Selçuklu Devleti'nin yazlık ve yaylak özelliklerine sahip önemli şehirlerinden biridir. Aynı zamanda bir kültür merkezi olan Kırşehir, Ahi Evran, Süleyman Türkmani gibi inanç, düşünce ve lonca önderleriyle Âşık Paşa gibi Oğuz Türkçesinin yazı ve edebiyat dili olarak gelişmesinde eserleriyle hizmet eden abidevi şahsiyetler yetiştirmiştir. Kırşehir'deki Yunus Emre Makamının tescili konusunda Refik Soykut ve Ekrem Kültepe çok çaba göstermişlerdi. Kırşehir Valiliği İl Kültür Müdürlüğü ve Üniversitelerle işbirliği yaparak 1983 yılından itibaren Yunus Emre Sempozyumları, anma toplantıları düzenlemişlerdi (Günşen, 2003: 153). Ancak Ziyaret Tepe'nin Kırşehir-Aksaray hududunda bulunmasının yanı sıra Taptuk Köyü'nün Aksaray'ın Merkez ilçesine, Sarıkaraman Köyü'nün de Aksaray'ın Ortaköy ilçesine, Sivrihisar'ın ise Güzelyurt ilçesine bağlı olması sebebiyle Aksaray İli de Yunus Emre Makamına sahip çıkmaya başlamıştır. Yunus Emre Makamı'nın Aksaray'da olduğuna dair pek çok araştırma makaleleri (Kaya, 1984: 41-54; Doğan, 2015: 1513-1514) yayımlamasından sonra Kırşehir ve Aksaray Valilikleri birlikte veya dönüşümlü olarak anma toplantıları düzenlemektedir.

Sonuç olarak Kamlık inancındaki eski Türkler dağlara ve ata mezarlarına büyük önem vermişlerdir. Gök Tanrı Dini Kültür Çevresinde ıduk (kutsal) dağ, tepe ile buradaki mezarların iye ve ruhları bulunduğuna inanılmaktadır. Tanrı dağlarının en yüksek zirvesine yöredeki Türk boylarınca Han Tengri şeklinde adlandırılmıştır. Türk Milletinin girdiği değişik dini kültür çevrelerinde ata ve dağ kültü ve buna dair inançları modern çağlarda dahi devam etmektedir. Asıl makamı Türk Milletinin gönlünde olan Yunus Emre'ye ve Türk yurtlarındaki bilinen ondan fazla makama rağmen onun adına yeni makamlar ittihaz etme çabaları ve çalışmaları onun manevi mirasına ne kadar değer atfedildiğini göstermektedir. Kırşehir ile Aksaray İli hudutları içinde kalan Ziyaret Tepe'deki Yunus Emre Makamı da on beş-yirmi yıllık bir zaman dilimi içinde manevi bir makam olarak tescil edilmiştir. Hiç şüphesiz Yunus Emre'nin gerçek makamı bilimsel kaynaklarca mevsuk hale getirilmedikçe bu kabil adak yerlerinin tesisi, inanç uygulamaları ve ziyaretleri araştırma ve çabalar devam edecektir.

Kaynaklar

Doğan, M. (2015). Yunus Emre divanı'ndaki söz varlığının Aksaray ili ağızlarındaki izleri. *Teke Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, VI*(4), 1518.

Gölpınarlı, A. (1975). *Türk klasikleri: 2, Yunus Emre, hayatı, sanatı, şiirleri*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Günşen, A. (2003). Çağlar üstü kimliği ve Türkçesiyle Yunus Emre. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, 28*, 153-174.

Kaya, D. (1984). Yunus Emre Niğde Ortaköy'de Yatıyor. *Halk Kültürü 2*. İstanbul, 41-54.

Soykut, R. H. (1982). *Emrem Yunus, ahiliği, kültürü, yurdu.* Ankara: Bas-Yay Matbaası.